

Էթիկայի վերաբերյալ առաջարկներ

«Այբ»-ը կազմակերպությունների միավորում է, որի հիմնական նպատակը սոցիալական զարգացման ծրագրերի խթանումն է: «Այբ»-ի ծրագրերի արդյունքները կախված են նրա անդամների արդյունավետ փոխգործակցությունից: Էթիկայի հարցերով խորհրդատվությունը նպատակ ունի նվազեցնելու «Այբ»-ի ներսում հնարավոր կոնֆլիկտները կազմակերպության անդամների միջև: Էթիկայի հարցերով խորհրդատվությունը բաղկացած է երեք մասից՝ մի շարք իրավիճակների նկարագրություն, որտեղ բարձրանում է Էթիկային առնչվող կոնֆլիկտների ռիսկը, «Այբ»-ի ներկայացուցիչների կողմից մի շարք խորհրդատվությունների ներկայացում՝ խուսափելու կոնֆլիկտային իրավիճակից, Էթիկական խորհրդատվությունների խախտման դեպքում ծանուցում ընթացակարգի համաձայն, և «Այբ»-ի ընթացակարգերի վերաբերյալ առաջարկվող փոփոխությունների ցուցակ՝ «Այբ»-ում ծագած Էթիկայի խախտումները ժամանակին արձագանքելու համար:

Հասկացություններ

«Այբ» — կազմակերպությունների միավորում, որը համակարգվում է «Այբ» կրթական հիմնադրամի կողմից և ներառում է «Այբ» դպրոցը և Դիլիջանի կենտրոնական դպրոցը: Կազմակերպությունների ցուցակը կարող է փոփոխման ենթարկվել համաձայն «Այբ» հիմնադրամի ՀԽ-ի որոշման և կամ այլ հիմնադրամ-մասնակիցների խմբերի որոշումների:

«Այբ»-ի ներկայացուցիչներ — «Այբ» կազմակերպությունում ընդգրկված կառավարման մարմինների անդամներ:

«Այբ»-ի կազմակերպություններ — «Այբ» և «Այբ»-ին անմիջականորեն առնչվող կազմակերպությունները:

«Այբ»-ի հարցեր — հարցեր և պատկերացումներ՝ կապված «Այբ»-ի ներկայացուցիչների հետ և «Այբ» կազմակերպության մասին առհասարակ՝ ուղղակի, անուղղակի կամ ենթադրական:

Հանրային հաղորդակցում — «Այբ»-ի ներկայացուցիչների հաղորդակցությունը ոչ «Այբ»-ի ներկայացուցիչների հետ և/կամ բանավոր կամ գրավոր ելույթներ՝ «Այբ»-ին առնչվող հարցերի քննարկմամբ և/կամ նկատառմամբ:

«Այբ»-ի կառավարման մարմին — «Այբ»-ի ընտրված մարմին, որը համակարգում է «Այբ» կազմակերպության գործունեությունը: Փաստաթղթի ձևակերպման պահին տվյալ մարմինը «Այբ» հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհուրդն է:

Էթիկային առնչվող կոնֆլիկտների մեծ ռիսկ պարունակող իրավիճակներ

1. Հանրային հաղորդակցություն, որում «Այբ» կազմակերպության և/կամ «Այբ»-ի ներկայացուցիչների հասցեին հնչում է բացասական կամ քննադատական գնահատական:
2. Հանրային հաղորդակցություն, որին մասնակցում են լրատվամիջոցների ներկայացուցիչները:
3. Հանրային հաղորդակցություն, որին մասնակցում են հանրային անձինք, այդ թվում կառավարության ներկայացուցիչներ, պետական և քաղաքական գործիչներ:
4. Հանրային հաղորդակցություն սոցիալական և թվային այլ հարթակներում:
5. «Այբ»-ի ներկայացուցիչների կողմից «Այբ» կազմակերպություններին առևտրային ծառայությունների տրամադրում:
6. Ֆինանսական և նյութական գործարքներ «Այբ»-ի կազմակերպությունների հետ՝ բացառությամբ այն գործարքների, որոնք ունեն անհատույց նվիրատվական նպատակներ:
7. «Այբ»-ի ներկայացուցիչների աշխատանքի տեղակայումը և առաջխաղացումը «Այբ»-ի այլ կառույցներում:
8. «Այբ»-ի կառույցներում «Այբ»-ի ներկայացուցիչների ուսումնառության ընդունվելը:
9. «Այբ»-ի ներկայացուցիչների կողմից «Այբ»-ի կառույցների մասին ոչ հրապարակային տեղեկատվության պահանջը:
10. «Այբ»-ի կառույցների ներկայացուցիչներին այնպիսի առաջարկների և հանձնարարականների փոխանցումը, որոնք «Այբ»-ի ներկայացուցիչների և «Այբ»-ի կառույցների միջև փոխգործակցության ընթացակարգերով նախատեսված չեն:
11. «Այբ»-ի ներկայացուցիչներին բացառիկ առևտրային և այլ ծառայությունների փոխանցումը. «Այբ»-ի ներկայացուցիչներին տրամադրվում են կանոնավոր առևտրային և այլ ծառայություններ՝ «Այբ» կազմակերպությունների կողմից բացառապես ցածր գներով:
12. Կրիտիկական տեղեկույթն «Այբ»-ին տրամադրելու կամ «Այբ»-ից թաքցնելու անհիմն ձգձգումը, այդ թվում՝ տեղեկություններ Էթիկական խորհրդատվությունների հնարավոր խախտումների վերաբերյալ:

Ինքնըստինքյան «Այբ»-ի ներկայացուցիչների և «Այբ»-ի ներկայացուցիչների ընտանիքի անդամների կողմից հրապարակային առաջարկի պայմաններով առևտրային և այլ ծառայություններ ստանալն Էթիկական կոնֆլիկտային ռիսկ պատունակող իրավիճակ չէ:

Էթիկական խորհրդատվությունները ոչ մի կերպ չեն սահմանափակում «Այբ»-ի ներկայացուցիչներին «Այբ»-ի կառույցներում հասանելի ծառայություններից ու իրավունքներից՝ համեմատությամբ այն ծառայությունների և իրավունքների, որոնք հասանելի են «Այբ»-ի հետ առնչություն չունեցող «Այբ»-ի կառույցների հաճախորդներին:

Ինքնըստինքյան Էթիկական խորհրդատվությունների ռիսկային իրավիճակի առաջացումը «Այբ»-ի Էթիկայի խախտում չէ:

Առաջարկներ «Այբ»-ի ներկայացուցիչներին

1. Հանրային հաղորդակցության ընթացքում «Այբ»-ի ներկայացուցիչներին խորհուրդ չի տրվում հանդես գալ «Այբ»-ի կառույցների և/կամ «Այբ»-ի առանձին ներկայացուցիչների անունից, քանի դեռ սահմանված կարգով չեն ստացել հստակ թույլտվություն՝ անկախ ներկայացման բովանդակությունից:
Լռելյայն հայտարարությունը համարժեք է բացահայտ ներկայացման: Եթե հանրային հաղորդակցության գործընթացում անորոշ է, թե ում անունից է կատարվում ներկայացումը, «Այբ»-ի ներկայացուցչական մարմինն առաջարկվում է հնարավորության դեպքում պարզաբանել իրավիճակը:
2. Հանրային հաղորդակցության ընթացքում «Այբ»-ի ներկայացուցիչներին խորհուրդ չի տրվում բացասական կամ քննադատական գնահատական տալ «Այբ»-ի կառույցների և/կամ «Այբ»-ի առանձին ներկայացուցիչների վերաբերյալ, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այդպիսի գնահատականը խիստ անհրաժեշտ է, որ «Այբ»-ի կառույցները համապատասխան աջակցություն ստանան այն կողմերից, որոնք ուղղակիորեն ներգրավված են տվյալ հանրային հաղորդակցության մեջ:
3. Հանրային հաղորդակցության ընթացքում «Այբ»-ի ներկայացուցիչներին խորհուրդ է տրվում չարտահայտել անձնական կարծիքներ, որոնք կանխատեսելիորեն կարող են խոչընդոտել «Այբ»-ի կառույցների և «Այբ»-ի ներկայացուցիչների ծրագրերի և գործառնությունների իրականացմանը:
4. Լրատվամիջոցների ներկայացուցիչների և/կամ հանրային անձանց հետ հանրային հաղորդակցության ընթացքում, նաև կառավարության ներկայացուցիչների, պետական և քաղաքական գործիչների հետ հաղորդակցվելիս «Այբ»-ի ներկայացուցիչներին լրացուցիչ խորհուրդ է տրվում համոզվել, որ հանրային հաղորդակցության առարկան կամ դրա տարրերը չեն կարող օգտագործվել որպես հանրային անձանց, քաղաքական դիրքերի, հարթակների, պետական և հանրային մարմինների, ինչպես նաև «Այբ»-ի կառույցների ու «Այբ»-ի ներկայացուցիչների անձնական նախաձեռնությունների աջակցություն, առաջխաղացում կամ գնահատական, եթե այդ գործողությունները սահմանված կարգով բացահայտ չեն թույլատրվել «Այբ»-ի համապատասխան կառույցների և/կամ «Այբ»-ի ներկայացուցիչների կողմից:

5. «Այբ»-ի ներկայացուցիչներին խորհուրդ է տրվում սոցիալական ֆորումներում հանրային հաղորդակցության ժամանակ պահպանել նույն կանոնները, ինչ լրատվամիջոցների ներկայացուցիչների և/կամ հանրային անձանց հետ շփվելիս:
6. Էլեկտրոնային հարթակների ցանկացած տեսակի հաղորդակցության դեպքում «Այբ»-ի ներկայացուցիչներին խորհուրդ է տրվում
  - ա) ելնել «Այբ»-ի կառույցների և/կամ «Այբ»-ի առանձին ներկայացուցիչների բարի կամքի դրսևորումից և «Այբ»-ի նկատմամբ հավատարմությունից.
  - բ) գերծ մնալ բացասական հուզական գունավորումից.
  - գ) պահպանել հակիրճ, գործնական և ոչ երկիմաստ հաղորդակցման ոճ.
  - դ) պահպանել կապի մեջ առավելագույն օգուտի սկզբունքը, այն է՝ փորձել այնպես անել, որ գրուցակիցը հնարավոր նվազագույն ջանքի գործադրմամբ ստանա առավելագույն քանակությամբ անհրաժեշտ տեղեկություններ:
7. «Այբ»-ի կառույցների ներկայացուցիչներին խորհուրդ է տրվում պաշտպանել և չբացահայտել «Այբ»-ի կառույցների կողմից ոչ հանրային որակված տեղեկույթը:
8. «Այբ»-ի կառույցներին առևտրային ծառայություններ/ապրանքներ մատուցելիս դրանց հետ առնչվող «Այբ»-ի ներկայացուցիչներին խորհուրդ է տրվում ապրանքը/ծառայությունն ստացող «Այբ»-ի կառույցի հոգաբարձուների խորհրդին պատշաճ կերպով տեղեկացնել ծառայությունների/ապրանքների մատուցման փաստի և ապրանքի/ծառայության բնույթի մասին, ապահովել գործընթացը բաց և չեզոք մրցակցության հիմքով, իսկ մրցակցության ապահովման ողջամիտ անհնարինության դեպքում ապահովել ոլորտի համար նորման չգերազանցող շահութաբերություն:
9. «Այբ»-ի կառույցների հետ ֆինանսական և/կամ նյութական գործարքներ իրականացնելիս, որոնք կապ չունեն առևտրային ծառայությունների մատուցման հետ, բացառությամբ «Այբ» ներկայացուցչի կողմից նվիրատվության գործարքների, «Այբ»-ի ներկայացուցիչներին խորհուրդ է տրվում նախօրոք տեղեկացնել «Այբ»-ի հոգաբարձուների խորհրդին գործարքի փաստի և բնույթի մասին:
10. «Այբ»-ի կառույցներում «Այբ»-ի ներկայացուցիչների զբաղվածությունն ու առաջխաղացումը պետք է իրականացվեն բաց և չեզոք մրցակցային հիմունքներով, և եթե գործնականորեն անհնար է ապահովել մրցակցությունը, թեկնածուի փոխհատուցումը չպետք է գերազանցի շուկայականը: «Այբ»-ի ներկայացուցիչներին խրախուսվում է ամբողջությամբ աջակցել նկարագրված ընթացակարգի իրականացմանը:
11. «Այբ»-ի ներկայացուցիչներին «Այբ»-ի կառույցներում ուսումնառության ընդունելը պետք է իրականացվի բաց և չեզոք մրցակցային հիմունքներով՝ բացառապես ըստ համապատասխան կրթական կառույցների ընթացակարգերի: «Այբ»-ի ներկայացուցիչներին խրախուսվում է ամբողջությամբ աջակցել նկարագրված ընդունելության կարգի իրականացմանը:

12. «Այբ»-ի ներկայացուցիչներին խորհուրդ չի տրվում ոչ հրապարակային տեղեկույթ պահանջել «Այբ»-ի կառույցների աշխատակիցներից, ինչպես նաև նրանց տրամադրել ցուցումներ և կարգադրություններ՝ սահմանված ընթացակարգերի շրջանակներից դուրս:
13. «Այբ»-ի կառույցներից ծառայություններ ստանալիս, երբ դրանք մատուցվում են «Այբ»-ի ներկայացուցիչներին՝ իրենց հետ առնչություն ունեցող «Այբ»-ի ներկայացուցիչներից, խորհուրդ չի տրվում ընդունել այնպիսի ծառայություններ, որոնք «Այբ»-ի այլ ներկայացուցիչներին հասանելի չեն: Խորհուրդ չի տրվում նաև ընդունել «Այբ»-ի այլ ներկայացուցիչներին առաջարկվող արժեքից ցածր գնով ծառայություններ:
14. «Այբ»-ի ներկայացուցիչներին խորհուրդ է տրվում օգտագործել ողջամտություն՝ սույն փաստաթղթում նկարագրված իրավիճակներում Էթիկական կոնֆլիկտների մեծ ռիսկերը բացահայտելու և հնարավորության դեպքում խուսափելու համար սույն կանոնակարգում արձանագրված խորհուրդների խախտումներից: Եթե տեղի է ունեցել հնարավոր խախտում, «Այբ»-ի ներկայացուցիչներին խորհուրդ է տրվում այդ մասին տեղեկացնել «Այբ»-ի հոգաբարձուների խորհրդին այդպիսի հաղորդակցության առաջին իսկ հնարավորության դեպքում:
15. «Այբ»-ի ներկայացուցիչներին խորհուրդ է տրվում ողջամիտ ջանքեր գործադրել, որպեսզի «Այբ»-ի իրենց հետ առնչվող ներկայացուցիչները հավատարիմ մնան սույն փաստաթղթում «Այբ»-ի ներկայացուցիչների համար նախատեսված Էթիկական ցուցումներին:

Իրականում «Այբ»-ի ներկայացուցչի կողմից «Այբ»-ի Էթիկայի վերաբերյալ ցուցումների խախտումը «Այբ»-ի Էթիկայի խախտում չէ: Էթիկայի վերաբերյալ առաջարկների խախտումը Էթիկայի խախտում որակել կարող է միայն կազմակերպության հոգաբարձուների խորհուրդը և/կամ անհրաժեշտության դեպքում՝ «Այբ»-ի համակարգող մարմինը¹ սահմանված կարգով:

Խորհուրդներ «Այբ»-ի համակարգող մարմնին

1. Նախքան սույն կետն այս փաստաթղթում թվարկված Էթիկական խորհրդատվությունը հաստատել որպես «Այբ»-ի Էթիկայի կանոնակարգ:
2. Սահմանել «Այբ» կառույցի պաշտոնական նկարագիրը որպես կառույց, որի նպատակը սոցիալական զարգացման այնպիսի նախագծեր խթանելն է, որոնք հավատարիմ են «Այբ»-ի Էթիկական սկզբունքներին՝ պահանջելով նաև, որ այդ կառույցի ներկայացուցիչները կատարեն «Այբ»-ի Էթիկայի կանոնակարգի ցուցումները:
3. Հավաստագրել «Այբ»-ի հետ պատմականորեն փոխկապակցված բոլոր կազմակերպությունները՝ «Այբ» կառույցի սահմանմանը համապատասխան:

¹ «Այբ» կրթական հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհուրդ:

Համապատասխան հավաստագրման բացակայության դեպքում հանել կազմակերպությունները «Այբ»-ի ենթակառուցվածքի ցանկից, դրանց անթույլատրելիության մասին համապատասխանաբար տեղեկացնել այն կազմակերպություններին, որոնք չեն հավաստագրվել «Այբ» ապրանքանիշի հետագա օգտագործման համար:

4. Իրականացնել «Այբ»-ի կառույցների վերահավաստագրում յուրաքանչյուր հինգ տարին մեկ անգամ:

ա) Ստուգել ընթացակարգերը՝ Էթիկայի կանոնակարգին համապատասխան:

5. Ստեղծել հավաստագրման կարգ այն կազմակերպությունների համար, որոնք դիմում են «Այբ» կազմակերպությանը հավաստագրվելու իրավունք ստանալու համար:

6. Ստեղծել «Այբ»-ի Էթիկայի հանձնաժողով:

7. Նշանակել Էթիկայի համակարգող և տեղեկացնել «Այբ»-ի բոլոր ներկայացուցիչներին այն մասին, թե ինչպես կապվել Էթիկայի համակարգողի հետ: Եթե հնարավոր չէ կապվել Էթիկայի համակարգողի հետ, Էթիկայի համակարգողի գործառույթները պետք է իրականացնի «Այբ» հիմնադրամի ղեկավարը:

8. Էթիկայի համակարգողին պարտավորեցնել անհապաղ հաստատել Էթիկայի հնարավոր խախտման վերաբերյալ տեղեկույթի ստացումը և տեղեկացնել «Այբ»-ի համակարգող մարմնին վերոնշյալի մասին:

9. Էթիկայի հանձնաժողովին հանձնել հետևյալ պարտականությունները.

ա) հետևել և մշտադիտարկել Էթիկական կոնֆլիկտի աճող ռիսկի իրավիճակը.

բ) մշտադիտարկել Էթիկական առաջարկությունները.

գ) տեղեկացնել «Այբ»-ի համակարգող մարմնին Էթիկական ցուցումների հնարավոր խախտումների մասին.

դ) հետևել Էթիկական ցուցումների կատարելագործմանը.

ե) «Այբ»-ի կառույցների համար մշակել Էթիկայի արբիտրաժային ընթացակարգեր.

զ) «Այբ» կազմակերպության հայցը ստանալուց հետո Էթիկայի հարցերում կատարել արբիտրի գործառույթներ:

10. Ընթացակարգում ներկայացնել «Այբ» համակարգող մարմնի հետևյալ պարտավորությունները.

ա) Էթիկայի հանձնարարականների հնարավոր խախտումների քննարկում ոչ ուշ, քան 30 օրվա ընթացքում՝ Էթիկայի հանձնաժողովի ծանուցումը ստանալուց հետո.

բ) Էթիկայի հանձնաժողովի ներկայացրած հավանական խախտումների որակավորումները՝

i) խախտման բացակայություն,

ii) Էթիկայի այնպիսի խախտում, որը չի հանգեցնում «Այբ»-ից հեռացման,

iii) Էթիկայի այնպիսի խախտում, որի դեպքում հնարավոր է հեռացնել «Այբ»-ից:

11. Սահմանել «Այբ»-ի հավաստագրման կարգը
12. Ձևավորել «Այբ»-ի ներկայացուցչի հեռացման կարգը
13. «Այբ»-ի համակարգող մարմնին խորհուրդ է տրվում բացահայտել և հրապարակել «Այբ»-ի կառույցների համար ոչ հրապարակային համարվող փաստաթղթերի ցանկը և դրանց բովանդակությունը: «Այբ»-ի կառույցներն իրավունք ունեն լրացնելու այս ցուցակը՝ անկախ «Այբ» կրթական հիմնադրամից: Առաջարկվում է ավելացնել այս ցուցակում
  - ա) աշխատակիցների փոխհատուցման մասին տեղեկույթ,
  - բ) հնարավոր առևտրային և/կամ արտոնագրային տվյալներ և տեխնոլոգիա,
  - գ) անձնական տվյալներ:
14. Հանրային տիրույթում առկա տվյալները չեն կարող համարվել ոչ հրապարակային:
15. «Այբ»-ի համակարգող մարմնին խորհուրդ է տրվում
  - ա) սահմանել «Այբ»-ի անունից խոսելու իրավունք ունեցող անձանց ցուցակը և նման իրավունքների տևողությունը.
  - բ) այս ցանկում ներառել «Այբ»-ի համակարգող մարմնի ղեկավարին և որոշել, թե այդ իրավունքի տևողությունը որքանով է հավասար ղեկավարի լիազորությունների տևողությանը.
  - գ) «Այբ»-ի համակարգող մարմնի կողմից քվեարկությամբ սահմանել անհատների կողմից հատուկ ձևաչափի միջոցառմանը «Այբ»-ը ներկայացնելու իրավունքը և սահմանափակել «Այբ»-ի այդ ներկայացուցչության իրավունքի տևողությունը միջոցառման արդյունավետ ժամանակահատվածում, բայց ոչ ավելի, քան 30 օր.
  - դ) «Այբ»-ի համակարգող մարմնի կատարած քվեարկությամբ որոշել անհատների՝ հատուկ հարցերի վերաբերյալ «Այբ»-ը ներկայացնելու իրավունքը և սահմանափակել սույն ներկայացուցչական իրավունքի ուժը՝ որոշակի խնդրի համապատասխանության արդյունավետ ժամկետով, բայց ոչ ավելի, քան «Այբ»-ի համակարգող մարմնի ընթացիկ կազմի պաշտոնավարման ժամկետը.
  - ե) չթողնել «Այբ»-ի որևէ ներկայացուցչի որևէ իրավասություն անսահմանափակ ժամկետով.
  - զ) «Այբ»-ը ներկայացնելու իրավունք չշնորհել որևէ մեկին առանց «Այբ»-ի համակարգող մարմնի քվեարկության.
  - է) «Այբ»-ի համակարգող մարմնի նոր կազմի ընտրության պահից սկսած՝ չեղյալ հայտարարել «Այբ»-ի ներկայացուցչության բոլոր առկա իրավունքները և նոր քվեարկությամբ հաստատել «Այբ»-ի յուրաքանչյուր ներկայացուցչական իրավունքի վերականգնումը: